

het gebied konden naast de genoemde moerasvlinders nog een groot aantal andere vlindersoorten worden vastgesteld. Toekomstige inventarisaties zullen moeten uitwijzen of er verschuivingen in de nachtvlinderfauna optreden.

Bladmijnenexcursie op de Schaopedobbe Jannie Sinnema

Op 9 oktober hadden zich 's middags 13 personen verzameld om onder leiding van Leo Bot te zoeken naar bladmineerders. De Schaopedobbe is dit jaar ons speerpuntgebied en we kunnen op deze manier de soortenlijst van waargenomen vlindersoorten uitbreiden.

Het aantal bladeren met mijnen erin viel erg tegen; we moesten er echt om zoeken. In totaal zijn er 30 verschillende bladminerende soorten behorende tot de Lepidoptera gevonden op 12 verschillende soorten bomen en struiken. Zo konden we op Eik 7 soorten vaststellen en op Berk 5. Op Meidoorn, waar we vorig jaar wel 7 soorten tegenkwamen, vonden we nu alleen *Parornix anglicella* en slechts een enkel blaadje met *Stigmella perpygmaeella*. Met het afzoeken van de bladeren kwamen we tevens enkele zakjes tegen van Coleophora's, zoals *Coleophora milvipennis* op Berk.

Gelukkig was het mooi weer en zagen we ook nog veel kleine vuurvlinders vliegen. Ook een mannetje witvlakvlinder (*Orgyia antiqua*) was actief. Op een paal zaten diverse "zakjes" van de Psychide *Proutia betulina*. Toen we onze weg zochten door de hei kwamen we de rups van de veelvraat (*Macrothylacia rubi*) tegen. De trekvlinders *Nomophila noctuella* en de bekende gamma-uil (*Autographa gamma*) vlogen ook nog langs.

Tijdens de excursie troffen we ook twee libellenwaarnemers aan, die op zoek waren naar de Bruine Winterjuffer; deze konden we niet opsporen; wel vonden we voor hen een Houtpantserjuffer. Voor paddestoelliefhebbers was er ook genoeg te zien. De pake van Tymo wees de excursiedeelnemers op diverse bijzondere paddestoelen en kon niet voorkomen dat bij de zoektocht naar bladmineerders enkele paddestoelen werden beschadigd.

Om ruim vijf uur was de excursie teneinde; ondanks de tegenvallende vondsten toch een gezellige en geslaagde middag.

Bijzondere waarnemingen in Friesland in 2004 Siep Sinnema

Al waren de waarnemingen wat minder spectaculair, ook het jaar 2004 bracht ons diverse waarnemingen die de kwalificatie "bijzonder" verdienen. In de loop van het jaar kwamen deze waarnemingen bij ons binnen, vaak via mail of via de website van de Vlinderwerkgroep Friesland. Overigens, deze website is ondertussen al 18634 keer bezocht op het moment dat ik dit schrijf! Omdat niet al onze leden de mogelijkheid hebben om via internet deze site te bezoeken, heb ik

een selectie gemaakt van de waarnemingen, die daar te vinden zijn. Om het geheel overzichtelijk te houden heb ik bijvoorbeeld de waarnemingen van de Gehakkelde Aurelia (*Polygonia c-album*) niet opgenomen in onderstaande lijst, omdat deze vlinder zo langzamerhand zo vaak gezien wordt in onze provincie dat je hem niet meer bijzonder kunt noemen. In deze lijst staan een aantal soorten, die nieuw zijn voor Friesland. In het artikel van Gerrit Tuinstra op bladzijde 17 wordt op deze soorten nader ingegaan.

Archiearis parthenias		16 -3	Beetsterzwaag	E.P.de Boer
Archiearis parthenias		17 -3	Beetsterzwaag	G.Tuinstra
Spudea ruticilla		17 -3	Schaopedobbe	G.Tuinstra
Archiearis parthenias		17 -3	Hemriker Scharren	10 exx.,Hunneman
Jodis putata		26 -3	Gorredijk (binnenshuis)	mevr.Kleiterp; als pop uit plantmateriaal?
Archiearis parthenias		27 -3	Bakkeveen	Sinnema
Lithophane semibrunnea		29 -3	Gorredijk	Hunneman
Archiearis parthenias		31 -3	Appelscha	4 exx, Hunneman
Archiearis parthenias		31 -3	Bakkeveen	E.P.de Boer
Conistra rubiginea		1 -4	Schaopedobbe Elsloo	Tuinstra,Hunneman
Conistra rubiginea		3 -4	Schaopedobbe Elsloo	Hunneman
Conistra erythrocephala f. glabra		3 -4	Schaopedobbe Elsloo	Hunneman
Orthosia miniosa		16 -4	Lippenhuizen	W.Poppe
Lamproteryx suffumata		26 -4	Lauwersmeer	G.Tuinstra
Orthosia miniosa		26 -4	Hemrik	Sinnema
Phalacropteryx graslinella		27 -4	Duurswouderheide	P.Huisman
Esperia sulphurella		2 -5	Drachten	G.Tuinstra
Heliothis virescens		28 -5	Fugelhelling Ureterp	H.Meyer
Papilio machaon	Koninginnepage	30 -5	Appelscha	A.Trinks
M. stellatarum	Kolibrievlinder	8 -6	Nijeberkoop	A. vd Veen
Catocala nupta	Rood Weeskind	16 -6	Wijnjewoude	rups, J.vd Wier
Coenonympha tullia	Veenhooibeestje	18 -6	Fochteloërveen	102 ex. Judith Bouma
Shargacucullia scrophulariae		19 -6	Beetsterzwaag	rups, G.Tuinstra
Coenonympha tullia	Veenhooibeestje	22 -6	Fochteloërveen	190 ex.!! Judith Bouma
M. stellatarum	Kolibrievlinder	24 -6	Bakkeveen	A.Kerkhof
Oxyptilus parvidactyla		28 -6	Harkema	G.Tuinstra
M. stellatarum	Kolibrievlinder	29 -6	Oosterbierum	J.Jukema
M. stellatarum	Kolibrievlinder	1 -7	Appelscha	G.Bergsma
M. stellatarum	Kolibrievlinder	10 -7	Jonkersland	dhr.Gadella
M. stellatarum	Kolibrievlinder	16 -7	Eernewoude	J.Boosman
Hemaris fuciformis	Glasvleugelpijlstaart	10 -7	Ternaard	J.Dijkstra
M. stellatarum	Kolibrievlinder	18 -7	Beetsterzwaag	H.vd Berg

M. stellatarum	Kolibrievlinder	18 -7	Schaopedobbe	H.vd Berg
Maculinia alcon	Gentiaanblauwtje	21 -7	Zandhuizen	22 exx., H.Hoornveld jr.
M. stellatarum	Kolibrievlinder	23 -7	Fochteloo	J.Bouma
Acherontia atropos	Doodshoofdvlinder	24 -7	Sneek	mevr.V.d. Veer
Cucullia asteris		25 -7	Frl.d. buitendijks	7 rupsen, G.Tuinstra
Agdistis benneti		25 -7	Holwerd	G.Tuinstra
Argynnis paphia	Keizersmantel	26 -7	Kollumeroord	O.Idema
Acronicta alni		27 -7	Beetsterzwaag	Rups, T.Muus
Papilio machaon	Koninginnepage	27-7	Gorredijk	A. vd Berg
Pontia daplidice	Resedawitje	30 -7	Schaopedobbe	G.Bergsma
M. stellatarum	Kolibrievlinder	31 -7	Zwagerbosch	T.Postma
Coscinia cribraria		31 -7	Schaopedobbe	150 exx.,G.Tuinstra
Malacosoma castrensis	Heideringelrups	31 -7	Schaopedobbe	G.Tuinstra
Apamea furva		6 -8	Schaopedobbe	Hunneman
Lasiocampa trifolii		6 -8	Schaopedobbe	G.Tuinstra
Amblyptilia acanthadactyla		7 t/m 26 -8	Drachten	10 exx., G.Tuinstra
Buckleria paludum		11 -8	Schaopedobbe	2 exx., G.Tuinstra
M. stellatarum	Kolibrievlinder	14 -8	Eernewoude	J.Boosman
Helicoverpa armigera		18 -8	Drachten	G.Tuinstra
Chloroclysta siterata		4 -9	Schaopedobbe	Sinnema
M. stellatarum	Kolibrievlinder	12 -9	Gorredijk	S.Klijnstra
M. stellatarum	Kolibrievlinder	16 en 17 -9	Franeker	R.Reuderink
Larentia clavaria		18 -9	Beetsterzwaag	Tymo Muus
M. stellatarum	Kolibrievlinder	18 -9	Drachten	G.Tuinstra
Papilio machaon	Koninginnepage	21 -9	Oosterwolde	Rups, W.Scheenstra
M. stellatarum	Kolibrievlinder	25 -9	Fochteloo	J.Bouma
Xylena vetusta		27 -9	Lauwersoog	G.Tuinstra
Xanthia aurago		29 -9	St.Nicolaasga	A.Saunders
M. stellatarum	Kolibrievlinder	30 -9	Oudehaske	J. vd Woude
M. stellatarum	Kolibrievlinder	2 -10	Schaopedobbe	G.Tuinstra
M. stellatarum	Kolibrievlinder	3 -10	Heerenveen	H.Kuipers
Xanthia aurago		4 -10	St.Nicolaasga	A.Saunders
M. stellatarum	Kolibrievlinder	9 -10	Gorredijk	W.Bil

Nieuwe soorten voor de Friese vlinderfauna Gerrit Tuinstra

Het afgelopen jaar heb ik me naast de macro-nachtvlinders ook wat meer bezig gehouden met micro-nachtvlinders. Hierbij kwam het hoofdzakelijk neer op het